

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS
pārbaudes lietā Nr. 2024-13-26AD
Rīgā

17.12.2024.

Nr. 6-6/58

SIA ["A"]
[e-pasta adrese]

Informācijai: **Valsts darba inspekcijai**
nosūtīšanai e-adresē

Par diskrimināciju valodas dēļ

Tiesībsargs ir izskatījis pārbaudes lietu Nr. 2024-13-26AD, kas ierosināta, pamatojoties uz personas (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu¹ (turpmāk – Iesniegums) par iespējamu diskriminācijas aizlieguma pārkāpumu valodas dēļ SIA ["A"] (turpmāk – SIA) darba sludinājumā² (turpmāk – Sludinājums1), kurā slaukšanas sistēmu servisa speciālistam/-tei (turpmāk – Speciālists) prasītas svešvalodu prasmes – ne Eiropas (citas valsts valoda) zināšanas. Iesniegumā lūgts izvērtēt latviešu diskrimināciju un apzinātu pretendentu atsijāšanu pēc valodas principa.

No iesnieguma satura nevar secināt, ka Iesniedzējs būtu pretendējis uz Speciālista vakanci un saņēmis atteikumu, līdz ar to pārbaudes lietā SIA rīcība (publicējot Sludinājumu1) tiks vērtēta normatīvā regulējuma ievērošanas kontekstā, nevis kā individuāls tiesību pārkāpums.

I Faktiskie apstākļi

[1] SIA Speciālista kandidātu atlasei publicēja divus sludinājumus, katru savā tīmekļa vietnē.

Tīmekļa vietnē www.ss.com tika publicēts Sludinājums1, kurā Speciālistam prasītas tādas svešvalodu prasmes kā angļu valodas lasīšanas prasme un krievu valodas zināšanas sarunvalodas

¹ E- pasta vēstule, kas Tiesībsarga birojā saņemta 2023. gada 18. decembrī

² Iesniegumam pievienots attēls no SIA sludinājuma slaukšanas sistēmu servisa speciālistam/-tei tīmekļa vietnē www.ss.com

līmenī, savukārt tīmekļa vietnē www.visidarbi.lv tika publicēts sludinājums³, kurā Speciālistam prasītas tikai vienas svešvalodas prasme – angļu valodas lasīšanas prasme (turpmāk – Sludinājums2).

[2] Valsts darba inspekcijas 2024. gada 4. janvāra Aktā par konstatētajiem faktiem izdarīta atsauce uz SIA paskaidrojumu par svešvalodu zināšanu nepieciešamību⁴ un norādīts, ka Valsts darba inspekcijā netika iegūti tieši pierādījumi Darba likuma 32. panta (2¹) daļas pārkāpumam.

[3] SIA sniegtā informācija

[3.1] Krievu valodas zināšanu prasība Sludinājumā¹ norādīta kļūdas pēc, kopējot no iepriekš publicētajiem sludinājumiem, jo, piemēram, Sludinājumā² minētās valodas zināšanu prasība nav norādīta. Svešvalodu zināšanu prasību mērķis nav kādu diskriminēt. SIA neuzspiež saviem darbiniekiem svešvalodas. Darbinieku atlasē valoda nav noteicošais faktors.

[3.2] Svešvalodu zināšanas Speciālistam nepieciešamas SIA īstenotās starptautiskās sadarbības dēļ. SIA iegādājas iekārtas no ražotājiem ārvalstīs⁵ un Speciālistam tās jāuzstāda – gan Latvijā, gan ārvalstīs. Iekārtas ir sarežģītas, daļēji robotizētas un Speciālistam 1) jāspēj saprast instrukcijas un tehniskā dokumentācija, kas ne vienmēr pieejamas latviešu valodā, 2) jāspēj komunicēt ar citu valstu speciālistiem (komunikācija notiek tādā valodā, kā ir iespējams sazināties un SIA nevar ietekmēt to, kādā valodā ar SIA pārstāvi sazināsies pretējā puse) un 3) jāpiedalās citu valstu ražotāju mācībās, kas mēdz notikt svešvalodās.

SIA notiek pārrunas par sadarbību arī ar Gruziju, tāpēc SIA uzskatīja par nepieciešamu minēt arī krievu valodas prasmi. Arī šajā gadījumā SIA nevar ietekmēt, kādā valodā ar SIA pārstāvi sazināsies pretējā puse.

[3.3] Speciālista amata aprakstā (turpmāk – Amata apraksts), profesionālās darbības veikšanai nepieciešamo profesionālo kompetenču, prasmju un zināšanu sadaļā, norādīts, ka Speciālistam nepieciešamas valsts valodas zināšanas un vēlams angļu valodas lasīšanas prasme un krievu valoda sarunvalodas līmenī. Amata apraksta galveno darba pienākumu sadaļā norādīts, ka Speciālistam, nepieciešamības gadījumā, jāīsteno saziņa ar iekārtu ražotājipārstāvi (e-pasts, telefoniski).

---

³ Pieejams: [hipersaite uz sludinājumu vietnē www.visidarbi.lv] [aplūkots: 17.12.2024.]

⁴ Svešvalodu zināšanu nepieciešamība saistīta ar SIA sadarbību ar partneriem ārvalstīs (Polijā, Čehijā, Gruzijā)

⁵ Vācija, Nīderlande, Itālija, Turcija, Polija un Čehija

[3.4] Sludinājumā¹ minētajai vakancei neviens netika pieņemts darbā. SIA nevar iesniegt pierādījumus svešvalodu zināšanu nepieciešamībai, jo netika noslēgts darba līgums ar Speciālistu.

II Normatīvais regulējums

[4] Valsts valoda un citas valodas

Latvijas Republikas Satversmes 4. pants noteic, ka Latvijas valsts valoda ir latviešu valoda.

Savukārt, saskaņā ar Valsts valodas likuma 5. pantu, jebkura cita valoda, izņemot lībiešu valodu, ir uzskatāma par svešvalodu.

No juridiskās literatūras un tiesu prakses par valsts valodu izriet tādas atziņas kā: 1) valsts valodas funkcija ir būt par visu valsts iedzīvotāju kopējo saziņas valodu⁶ un 2) Latvijas iedzīvotājiem ir tiesības un arī pienākums lietot valsts valodu⁷. Norādāms, ka pienākums lietot valsts valodu izriet no un saistāms ar jebkuras personas tiesībām Latvijā, veicot darbu, lietot valsts valodu. Minētās tiesības nav ierobežojamas citu personu, piemēram, kolēģu vai sadarbības partneru, kam ir pienākums zināt valsts valodu, ērtības labad – lai ar šīm personām runātu viņu izvēlētajā valodā. Juridiskajā literatūrā, piemēram, norādīts, ka par attaisnojošu iemeslu darba devēja prasībai darba attiecībās zināt un lietot svešvalodu nav uzskatāms apstāklis, ka viena daļa iedzīvotāju, ar ko darbiniekam ir saskarsme, nepārvalda vai nevēlas lietot valsts valodu, savukārt saskarsme galvenokārt ar ārzemēm vai ar ārzemniekiem, kuri īslaicīgi uzturas Latvijā, būtu uzskatāma par attaisnojošu iemeslu.⁸ Šajā sakarā būtu jāakcentē vārds “galvenokārt”, kas norāda uz biežu un sistemātisku saskarsmi ar ārzemēm vai ārzemniekiem, nevis kādiem epizodiskiem gadījumiem. Līdz ar to – ja konkrētajam darbiniekam uzņēmumā jāīsteno starptautiska sadarbība, svešvalodu zināšanu prasība ir pamatota, jo nav sagaidāms, ka ārvalstu sadarbības partneri vai ārvalstnieki zinās valsts valodu.

[5] Tiesiskās vienlīdzības princips un diskriminācijas aizliegums Satversmē

Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmais teikums noteic, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Satversmes 91. panta otrais teikums noteic, ka cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.

⁶ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2011., 110.lp

⁷ Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra spriedums lietā Nr. 2005-02-0106, 15.1. apakšpunkts

⁸ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2011., 110.lp

Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ir nostiprināts vienlīdzības princips, kas aizliedz nepamatotu atšķirīgu attieksmi pret personām salīdzināmās situācijās, savukārt Satversmes 91. panta otrajā teikumā nostiprināts diskriminācijas aizlieguma princips, kas aizliedz nepamatotu atšķirīgu attieksmi kāda konkrēta aizliegtā diskriminācijas kritērija dēļ.

Satversmes 91. panta otrais teikums ietver valodu kā vienu no aizliegtajiem diskriminācijas kritērijiem.⁹ Valoda kā aizliegtais diskriminācijas kritērijs pirmkārt ir indivīda dzimtā valoda, tāpat arī valsts valoda, taču valodas kritērijs neattiecas uz svešvalodām (to zināšanām).¹⁰ Tajā pat laikā svešvalodu zināšanas var radīt atšķirīgu attieksmi starp dažādām cilvēku grupām un, tādā gadījumā, ir vērtējama šīs atšķirīgās attieksmes pamatotība. Nepamatota atšķirīga attieksme var radīt tiesiskās vienlīdzības principa pārkāpumu.

[6] Darba likuma regulējums

Darba likuma 7. panta pirmajā daļā nostiprināts vienlīdzības princips, savukārt minētā panta otrā daļa aizliedz jebkādu tiešu vai netiešu diskrimināciju darba tiesiskajās attiecībās. Darba likuma 29. pants aizliedz nepamatotu atšķirīgu attieksmi darba tiesiskajās attiecībās. Tāpat minētais pants uzskaita arī aizliegtos diskriminācijas kritērijus darba tiesiskajās attiecībās, un valoda ir viens no tiem. Gan tiesiskās vienlīdzības princips, gan arī diskriminācijas aizlieguma princips jāievēro visos nodarbinātības posmos, tostarp pirms darba tiesisko attiecību nodibināšanas – jau no darba sludinājuma.

[6.1] Darba likuma 32. panta (2¹) daļa¹¹ nosaka vispārīgu aizliegumu darba sludinājumā prasīt svešvalodu zināšanas, vienlaikus paredzot vienu vienīgu izņēmumu, kad tas pieļaujams – ja svešvaloda ir pamatoti nepieciešama darba pienākumu veikšanai.

Darba likuma 32. panta (2¹) daļā ietvertais jēdziens “pamatota nepieciešamība” ir nenoteikts tiesību jēdziens. Norma, kas satur nenoteiktu tiesību jēdzienu ir jāinterpretē un jēdziena saturs ir “jāatrod” katrā konkrētajā gadījumā.¹² Līdz ar to svešvalodas pamatotas nepieciešamības darba pienākumu veikšanai saturs nosakāms 1) ņemot vērā konkrēto veicamo darbu un tā pienākumus –

---

⁹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2011., 104.lp

¹⁰ Turpat, 109.lp

¹¹ Šī atzinuma sagatavošanā tika izmantota Darba likuma 32. panta redakcija, kas bija spēkā līdz 2024. gada 22. oktobrim. Tiesībsarga piezīme.

¹² Briede J. [Nenoteiktā tiesību jēdziena piepildīšana ar saturu administratīvajā procesā iestādē un tiesā](#). Jurista vārds, 2022, Nr. 51/52 (1265/1266). [aplūkots: 17.12.2024.]

svešvalodu zināšanas var būt pamatoti nepieciešamas tikai tad, ja tās ir būtisks darba veikšanas priekšnoteikums un 2) ņemot vērā valsts valodas konstitucionālo statusu, funkciju un valsts valodas politiku (valodas stiprināšanas un aizsardzības pasākumus). Savukārt terminu “pamatots” tiesībsargs izprot kā “tāds, kura patiesums, nepieciešamība ir pierādīta.”¹³ Līdz ar to minētā norma ietver pienākumu sniegt ar faktiem pamatotu informāciju, kas apliecina nepieciešamību prasīt svešvalodu zināšanas.

[6.2] Iepriekšminētais Darba likuma pants tika iekļauts Darba likumā ar 2012. gada grozījumiem. Lai arī likumprojektā “Grozījumi Darba likumā”¹⁴ konkrēto pantu bija paredzētas papildināt ar divām jaunām daļām – (2¹) un (2²) daļu, ar pirmo aizliedzot darba sludinājumā nepamatoti prasīt svešvalodu zināšanas un ar otro nodrošinot papildu aizsardzību iespējamās diskriminācijas gadījumos, 2012. gadā Darba likums tika papildināts tikai ar vienu no minētajām daļām, proti, 32. panta (2¹) daļu – aizliegumu nepamatoti prasīt svešvalodu zināšanas darba sludinājumā. Savukārt kopš 2018. gada Darba likuma 32. panta (2²) daļa noteic papildu aizsardzību darbiniekiem iespējamās diskriminācijas gadījumos.

Līdz ar to Darba likuma 32. panta (2¹) daļa primāri būtu vērtējama bez sasaistes ar diskrimināciju, ņemot vērā nosacījumu, ka darba devējam jebkurā gadījumā ir jāspēj pamatot svešvalodu prasība darba sludinājumā. Savukārt gadījumos, kad kandidāts norāda uz konkrētu atteikumu/ierobežojumu valodas dēļ, Darba likuma 32. panta (2¹) daļa vērtējama sasaistē ar Darba likuma 32. panta (2²) daļu.

III Tiesībsarga vērtējums

Konkrētajā lietā tiesībsargs vērtēs – 1) svešvalodu prasību pamatotību; 2) iespējamu diskriminācijas aizlieguma pārkāpumu valodas dēļ.

[7] Svešvalodu prasības pamatotība darba sludinājumā

[7.1] Konkrētajā gadījumā Sludinājumā1 un Sludinājumā2 ietvertās svešvalodu zināšanu prasības Speciālistam atšķirās – Sludinājumā1 bija norādīta prasība angļu un krievu valodas zināšanām, savukārt Sludinājumā 2 – tikai angļu valodas zināšanām. Minēto atšķirību sludinājumos SIA pamatoja ar kļūdu, proti, krievu valodas zināšanu prasība Sludinājumā1 norādīta kļūdas pēc. Tajā

---

¹³ [Tezaurs](#). [aplūkots: 17.12.2024.]

¹⁴ [Likumprojekts “Grozījumi Darba likumā.”](#) 2011. gada 10. novembrī. [aplūkots: 17.12.2024.]

pat laikā, tiesībsargs norāda, ka, krievu valodas prasība tika konstatēta ne vien Sludinājumā¹, bet arī Amata aprakstā, un uz tās iespējamu nepieciešamību SIA norādīja sniegtajos skaidrojumos par plānotu un iespējamu SIA sadarbību ar Gruziju. Paskaidrojot augstāk minēto pretrunu, SIA informēja tiesībsargu, ka Amata apraksts ir sastādīts 2022. gadā.

No SIA sniegtās informācijas tiesībsargs izdara secinājumu, ka SIA izvirzītā prasība krievu valodai bija aktuāla arī 2022. gadā, kas ir vairākus gadus pirms sadarbības plānošanas ar Gruziju, kas norisinājās 2024. gadā. Turklāt tiesībsargs norāda, ka Darba likuma 32. panta (2¹) daļas regulējums bija spēkā arī 2022. gadā.

[7.2] SIA skaidroja, ka svešvalodu zināšanas Speciālistam nepieciešamas, jo SIA īsteno starptautisko sadarbību, kuras ietvaros Speciālistam jāuzstāda ārvalstu sadarbības partneru iekārtas un darbs jāveic gan Latvijā, gan ārvalstīs. Iekārtu sarežģītības dēļ, Speciālistam jāspēj saprast instrukcijas un tehnisko dokumentāciju svešvalodās, jāspēj komunicēt ar citu valstu speciālistiem un piedalīties ārvalstu ražotāju rīkotajās mācībās svešvalodās. Komunikācija notiek tādā valodā, kādā iespējams sazināties. SIA nevar ietekmēt to, kādā valodā ar SIA pārstāvi sazināsies pretējā puse.

Attiecībā uz minēto tiesībsargs paskaidro, ka, tā kā Sludinājumā¹ bija norāde par iekārtu robotizāciju, ir pieņemams, ka tehnoloģiskās iekārtas tiek nodrošinātas kopā ar tehnisko dokumentāciju. Tāpat ir pieņemams, ka šī dokumentācija varētu būt svešvalodās, un to izmantošanai Speciālistam varētu būt nepieciešamas svešvalodu zināšanas. Taču SIA neiesniedza nekāda veida slaukšanas sistēmu tehnisko dokumentāciju, kas apliecinātu jebkādu svešvalodu nepieciešamību Speciālistam.

Tāpat, tā kā Amata apraksta galveno darba pienākumu sadaļā bija norāde par pienākumu Speciālistam īstenot saziņu ar iekārtu ražotājipārstāvi, ir pieņemams, ka šis ražotājipārstāvis varētu būt ārvalstnieks un minētajam nolūkam Speciālistam varētu būt nepieciešamas svešvalodu zināšanas. Tajā pat laikā tiesībsargs norāda, ka SIA neiesniedza nekāda veida informāciju, kas apliecinātu, ka šāda saziņa no SIA puses jebkad veikta. Tāpat SIA neiesniedza nekāda veida informāciju, kas apliecinātu jebkādu iekārtu uzstādīšanu ārvalstīs.

[7.3] SIA paskaidroja, ka nevar iesniegt informāciju, kas pierāda svešvalodu zināšanu nepieciešamību Speciālistam, jo neviens darbinieks netika pieņemts darbā un netika noslēgts darba līgums.

Attiecībā uz minēto tiesībsargs skaidro, ka darba līguma noslēgšanas vai nenošlēgšanas faktam nav būtiskas nozīmes, vērtējot darba sludinājuma atbilstību Darba likuma regulējumam. Darba likuma 32. panta (2¹) daļa regulē darba sludinājumu saturu neatkarīgi no tā, vai darbinieks vakancei tiks vai netiks atrasts. Svešvalodu nepieciešamības pamatošanai Speciālistam būtu derējuši jebkāda veida pierādījumi, kas pamatotu starptautisku sadarbību, un to, ka Speciālistam kāds tās aspekts jāīsteno un darba līgums nebūtu vienīgais derīgais pierādījums lietā.

[7.4] Tāpat SIA norādīja, ka SIA darbinieku atlasē valoda nav noteicošais faktors. SIA skaidroja, ka Speciālistam ir vēlams spēt saprast instrukcijas un spēt sarunāties svešvalodās. Arī Amata aprakstā svešvalodu prasība formulēta kā "vēlama".

Attiecībā uz minēto argumentu tiesībsargs vērš SIA uzmanību, ka nedz Sludinājumā¹, nedz Sludinājumā² svešvalodu prasība nav formulēta kā "vēlama", turklāt šim aspektam nav izšķirošas nozīmes, jo arī "vēlama" svešvalodu prasība uzskatāma par svešvalodu prasību un ir jāpamato. Darba sludinājumos tiek ietverta informācija par darba pienākumu izpildei nepieciešamajām kvalifikācijām un prasmēm, un valodu zināšanas ir uzskatāmas par vienu no šādām prasmēm. Svešvalodu zināšanas, ja tās norādītas sludinājumā, ietekmē kandidātu atlasī, jo nav loģiski norādīt darba sludinājumos tādas prasības, kas nav nozīmīgas kandidātu atlasē. Ja darba devējs pretendentu piesaistei izmanto darba sludinājumu, likuma izpilde attiecībā uz tā saturu ir obligāta.¹⁵

[7.5] Papildus tiesībsargs norāda, ka SIA skaidrojuma izvērtēšanā tika ņemts vērā arī tāds apstāklis, kā Sludinājumā¹ konstatētās atšķirīgās prasības svešvalodu zināšanām attiecībā uz katru no tām, proti, angļu valodai bija norādīta vien lasītprasme, savukārt krievu valodai – sarunvalodas prasme. No minētā izriet, ka angļu valoda nevarēja būt nepieciešama, piemēram, komunikācijai ar ārvalstu sadarbības partneriem vai komunikācijai ar ārvalstu klientiem, jo komunikācijas īstenošanai mutvārdos nav pietiekami vien ar lasīšanas prasmi. Arī šis apstāklis veido pretrunas SIA sniegtajā informācijā.

Ievērojot augstāk minēto, tiesībsargs secina, ka no SIA sniegtās informācijas un abu sludinājumu satura nav saprotama SIA svešvalodu prasību politika. Tiesībsarga ieskatā, tā ir nekonsekventa un pretrunīga.

---

¹⁵ [Darba likums ar komentāriem](#). Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība. 2020. [aplūkots: 17.12.2024.]

[7.6] Nepamatota svešvalodu zināšanu prasība rada Darba likuma 32. panta (2¹) daļas pārkāpumu.

Tiesībsargs norāda, ka Darba likuma 32. panta (2¹) daļā darba devējam uzliktais pienākums ietver ne vien pienācīga skaidrojuma sniegšanu, bet arī tā pamatošanu, proti, darba devējam ne vien formāli jānorāda svešvalodu nepieciešamības pamatojums, bet arī jāsniedz informācija, kas to pierāda.

Ievērojot minēto, tiesībsargs norāda, ka SIA nav sniegusi pienācīgu skaidrojumu par Svešvalodu zināšanu nepieciešamību Speciālistam, turklāt ir sniegusi pretrunīgu informāciju un nav sniegusi skaidrojumu pamatojošu informāciju. Tādejādi tiesībsargs konstatē Darba likuma 32. panta (2¹) daļas pārkāpumu.

[8] Savukārt, lai izvērtētu diskriminācijas aizlieguma pārkāpumu ir nepieciešams konstatēt: 1) vai lietā pastāv aizliegtais diskriminācijas kritērijs, 2) vai tiek īstenota atšķirīga attieksme diskriminācijas kritērija dēļ un, ja atšķirīga attieksme tiek īstenota, 3) vai tā ir pamatota, proti, vai ir saprātīgs iemesls, leģitīms mērķis un samērīgums.¹⁶

Kā norādīts šī atzinuma **[5]** punktā, valoda ir viens no aizliegtajiem diskriminācijas kritērijiem. Tai pat laikā, kā jau minēts iepriekš atzinumā, atbilstoši juridiskajā literatūrā norādītajam, valoda kā aizliegtais kritērijs nav attiecināma uz svešvalodām (to zināšanām). Ņemot vērā, ka Sludinājumā¹ un Sludinājumā² potenciālajam darbiniekam prasītas svešvalodas zināšanas, lietā nav konstatējams aizliegtais diskriminācijas kritērijs un jautājums nav skatāms diskriminācijas kontekstā.

Tomēr likumdevējs darba tiesisko attiecību jomā ir aizlēdzis nepamatotu svešvalodu pieprasījumu Latvijas darba ņēmējiem. Attiecīgi, nepamatota svešvalodu zināšanu prasība darba tiesiskajās attiecībās var tikt vērtēta tiesiskās vienlīdzības principa ievērošanas kontekstā.

Lai izvērtētu, vai SIA rīcība darba tiesisko attiecību jomā atbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam, nepieciešams noskaidrot:

- 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos;
- 2) vai tie paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām;

¹⁶ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2011., 105.lpp

- 3) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir legītīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips.¹⁷

Svešvalodu prasības izvirzīšana darba tirgū (arī sludinājumā) veido divas salīdzināmās personu grupas – 1) Latvijas darba ņēmēji ar konkrētās svešvalodas zināšanām un 2) Latvijas darba ņēmēji bez konkrētās svešvalodas zināšanām.

Svešvalodu zināšanu prasība ir kritērijs, kura dēļ veidojas atšķirīgā attieksme starp divām augstāk minētajām personu grupām – vienu no tām nostādot labvēlīgākā situācijā, proti, ar lielākām izredzēm iegūt sludinājumā minēto darbu. Darba devējs norādīja, ka kandidātu atlasē valoda nav noteicošais faktors. Tiesībsargs vērš uzmanību, ka daļu darba ņēmējus ietekmē sludinājumu saturs – proti, pat to rīcība piesakoties/izvēloties nepieteikties ir atkarīga no Sludinājuma satura. Minētais izriet arī no tiesībsarga 2024. pētījuma “Attieksme pret svešvalodu prasībām darbā”¹⁸, atbilstoši kura datiem, valodu zināšanu prasība ir apstāklis, ko lielākoties darba ņēmēji izvērtē un kas ietekmē darba ņēmēju lēmumu par pieteikšanos/nepieteikšanos vakancei, salīdzinot ar citām prasībām darba sludinājumos. Attiecīgi ir konstatējamas gan salīdzināmās personu grupas, gan arī atšķirīgā attieksme svešvalodu zināšanu dēļ. Savukārt vērtējot, vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, tiesībsargs jau iepriekš ir konstatējis un norādījis, ka SIA nav sniegusi pienācīgu un pamatotu skaidrojumu par svešvalodu zināšanu nepieciešamību Speciālistam, turklāt ir sniegusi pretrunīgu informāciju. **Līdz ar to tiesībsargs konstatē tiesiskās vienlīdzības principa pārkāpumu SIA publicētajā Sludinājumā1.**

IV Tiesībsarga rekomendācijas

[9] Tiesībsargs, pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 25. panta pirmo un trešo daļu, pabeidz pārbaudes lietu Nr. 2024-13-26AD ar šādām rekomendācijām SIA:

1. darba sludinājumos iekļaut tikai tādu svešvalodu prasmju nepieciešamību, kas ir pamatoti nepieciešams konkrētajam amatam un ko SIA var izskaidrot;
2. pārskatīt personāla politiku, tostarp personāla dokumentus (amata apraksti, darba līgumi) un veikt nepieciešamos labojumus tajos un
  - a) darbiniekiem, kuriem nav nepieciešamas svešvalodu zināšanas – svešvalodu zināšanu prasību izņemt no personāla dokumentiem, darba sludinājumiem, kā arī šo prasību neizvirzīt darba attiecībās;

¹⁷ Satversmes tiesas 2010. gada 2. februāra spriedums lietā Nr. 2009-46-01. Latvijas Vēstnesis, 04.02.2010., Nr.20.

¹⁸ Publicēts [Latvijas Republikas tiesībsarga tīmekļa vietnē](#)

- b) darbiniekiem, kuriem ir nepieciešamas svešvalodu zināšanas (ja tādi ir) – veikt nepieciešamās izmaiņas personāla dokumentos (precizēt darba sludinājumus, amata aprakstus, darba līgumus, skaidri un saprotami norādot darba pienākumus, kuru veikšanai nepieciešamas svešvalodu zināšanas).

[10] Tiesībsargs atgādina, ka Latvijas valsts valoda ir latviešu valoda un jebkura cita valoda, izņemot lībiešu valodu, ir uzskatāma par svešvalodu. Līdz ar to pienākums pamatot svešvalodu nepieciešamību vienādā mērā attiecas uz visām svešvalodām, ko darba devējs iekļauj darba sludinājumā. Tādejādi tiesībsargs aicina minētās rekomendācijas īstenot attiecībā uz jebkuru svešvalodu.

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 25. panta ceturto daļu atzinumam ir rekomendējošs raksturs. Līdz ar to atzinums nav pārskatāms vai pārsūdzams.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons